

«دېپلاماسى ترقىمى»

مۇلف

سىد معين عظيمى مۇيد

ئىتتىپاقىي داتىشجو

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	عظیمی مؤید، سید معین، ۱۳۷۱-
مشخصات نشر	دبیرلماسی ترقیمی/ مؤلف سید معین عظیمی مؤید.
مشخصات ظاهری	همدان: انتشارات دانشجو، ۱۳۹۹.
شابک	۲۱۷ ص.
وضعیت فهرست نویسی	978-964-543-202-5:
پادداشت	فیا
موضوع	بکتابنامه
موضوع	برنامه جامع اقدام مشترک، ۲۰۱۵ م. ۱۴ ژوئیه
موضوع	Joint Comprehensive Plan of Action, 2015 July 14:
موضوع	تحریم اقتصادی -- ایران
موضوع	Economic sanctions -- Iran
موضوع	ذاکرات سیاسی
موضوع	Diplomatic negotiations in international disputes:
موضوع	KZ5 . ۵:
رده بندی کنگره	۱۷۴۷ . ۵ / ۳۲۷
رده بندی دیویی	۶۰۷۷۷۱ :
شماره کتبشناسی ملی	

«دبیرلماسی ترقیمی»

انتشارات دانشجو

مؤلف: سید معین عظیمی مؤید

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: روشن

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۳-۲۰۲-۵

نوبت چاپ: خرداد ماه ۱۳۹۹

قیمت: ۵۴۰۰۰ تومان

فهرست موضوعی

- پیشتگفتار..... ۱۲
- مقدمه..... ۱۷
- فصل اول: مراتب امر تحریم ها و مؤلفه های مرتبط با آن در برجام..... ۲۷**
- ۱- تعهدات نسبی آمریکا در بخش تحریم ها..... ۲۸
- ۲- تمایز دو عبارت توقف اجرا و تعلیق تحریم ها..... ۳۴
- ۳- تعهد آمریکا در خصوص اعلام تحریم ها..... ۳۷
- ۴- تحریم مرتبط با درآمدهای نفتی..... ۳۹
- ۵- تحریم مرتبط با درآمدهای گازی..... ۴۲
- ۶- بررسی همزمانی اقدامات ایران و آمریکا..... ۴۳
- ۷- شناسایی مکانیزم توقف اجرای تحریم های آمریکا..... ۴۵
- ۸- اعلام نامنظم معافیت های تحریمی از سوی ریاست جمهوری آمریکا..... ۴۷
- ۹- مجادله نسبت به عبارت « تحریم های مرتبط با هسته ای »..... ۴۷
- ۱۰- بررسی مبادلات دلاری بانک های ایران..... ۴۹

- ۱۱- بررسی همزمانی اقدامات ایران و اروپا ۵۰
- ۱۲- تعهد اتحادیه اروپا در خصوص الغای تحریم ها ۵۱
- ۱۳- کیفیت برداشتن تحریم های اتحادیه اروپا ۵۳
- ۱۴- رابطه التزامی بین تعلیق تحریم ها و عدم سرمایه گذاری اقتصادی ۵۶
- ۱۵- بررسی تحریم سوئیفت ۵۷
- ۱۶- تعلیق تحریم های مرتبط با فلز، تسلیحات و ... اتحادیه اروپا ۶۰
- ۱۷- باقی اندک بانک ها و سازمان ها در لیست تحریمی ۶۲
- ۱۸- وابستگی فروش نفت ایران به اذن آمریکا ۶۵
- ۱۹- بقای شاکله تحریم ها علی رغم حصول توافق ۶۵
- ۲۰- بررسی تحریم های اولیه آمریکا ۶۷
- ۲۱- امکان بازگشت تحریم های اندک رفع شده ۷۱
- ۲۲- آثار تحریم های رفع شده ۷۲
- فصل دوم: برجام از نگاه حقوقی** ۷۴
- ۱- تعارض برجام با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۷۵
- ۲- تعلیق قطعنامه های قبلی شورای امنیت ۷۹
- ۳- تعهدات آمریکا نسبت به تعلیق تحریم ها ۸۲
- ۴- فرآیند حل اختلاف ایران و آژانس در موضوع بازرسی های دوره ای ۸۷

- ۵- آئین رسیدگی شکایت طرف مقابل از ایران ۹۰
- ۶- عاقبت اعتراض ایران به عدم رفع تحریم ها ۹۲
- ۷- مرجع راستی آزمایی صرفاً برای طرف مقابل ۹۶
- ۸- تعلیق تحریم های اتحادیه اروپا ۹۸
- ۹- ابطه برجام با قطعنامه ۲۲۳۱ ۹۹
- ۱۰- وضعیت استثنایی جمهوری اسلامی ایران ۱۰۳
- ۱۱- الزامی در ارائه بودن اقدامات ایران ۱۰۴
- ۱۲- اجرای اصل اول در تکرار تحریم ها ۱۰۵
- ۱۳- خطوط قرمز برای رای توافق در موضوع هسته ای ۱۰۷
- ۱۴- تایید مشروط برجام توسط شورای عالی ۱۱۰
- فصل سوم: برجام از نگاه امنیتی - سیاسی ۱۱۳
- ۱- برجام غیر هسته ای ۱۱۴
- ۲- محدودیت های الزامی موشکی و تسلیحاتی قطعنامه ۲۲۳۱ برای ایران ۱۱۸
- ۳- محدودیت ۸ ساله موشکی جمهوری اسلامی ایران ۱۱۹
- ۴- مجوز بازرسی محموله ها از مبدأ یا به مقصد ایران توسط همه دولت ها ۱۲۰

- ۵- اثر تعهد ایران نسبت به درخواست های آژانس بین المللی انرژی اتمی ۱۲۳
- ۶- پرونده ایران کماکان در شورای امنیت سازمان ملل متحد ۱۲۴
- ۷- باقی ماندن محدودیت ها و نظارت های غیر متعارف هسته ای بعد از ۱۰ سال ۱۲۶
- ۸- تهدات ایران فراتر از پروتکل الحاقی ۱۲۷
- ۹- تبعات محدودیت های کالاهایی با مصرف دوگانه ۱۲۹
- ۱۰- تشابه قطعه نامه ۲۲۳۱ با قطعه نامه های قبلی شورای امنیت ۱۳۲
- فصل چهارم: پرچم از نگه هسته ای ۱۳۶**
- ۱- کالندریای راکتور اراک ۱۳۷
- ۲- اراک سبک شد ۱۳۹
- ۳- باز طراحی راکتور اراک از حیث زمانی ۱۴۱
- ۴- محدودیت ابدی در ساخت انواع راکتور ۱۴۴
- ۵- عاقبت سانتریفیوژهای سایت نطنز ۱۴۶
- ۶- عاقبت سانتریفیوژهای سایت فردو ۱۴۹
- ۷- اورانیوم های غنی شده ایران طی ۱۵ سال ۱۵۱
- ۸- پسماندهای سوخت مصرفی ایران ۱۵۳
- ۹- سوخت مورد نیاز نیروگاه بوشهر ۱۵۶

۱۰۸.....	۱۰- وضعیت غنی سازی در فردو
۱۶۰.....	۱۱- وضعیت سانتریفیوژهای پیشرفته تر از نسل هشتم
۱۶۲.....	۱۲- تولید سانتریفیوژهای نسل ششم و نسل هشتم
۱۶۴.....	۱۳- زدایش توان صنعت هسته ای ایران
۱۶۹.....	فصل پنجم: نتیجه گیری
.....	پیوست ۱ (گزیده ای از نظرات مسئولین نظام جمهوری اسلامی ایران در
۱۸۵.....	خصوص برجام)
.....	پیوست ۲ (گزیده ای از مواضع مقام معظم رهبری در خصوص برجام)
۱۹۶.....	
.....	پیوست ۳ (مفاد گام هفتم از تعهدات ایران در قبال بدعهدی ۱+۵)
۲۰۲.....	
۲۰۴.....	منابع و مأخذ
۲۰۸.....	چکیده
۲۱۰.....	Abstract
۲۱۳.....	مفهوم شناسی

پیشگفتار

با روی کار آمدن دولت یازدهم و محول شدن زمام امور به حسن روحانی، پس از حدود ۲۰ ماه مذاکره در تاریخ ۲۳ تیرماه سال ۱۳۹۴ سندی به نام برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) فی مابین ایران و اعضای ۱+۵ تهیه شد.^۱ نظر به تجربه های تلخ تاریخی دوران اصلاحات در خصوص موضوع هسته ای که در بیانیه سعدآباد، توافق نامه باریس و توافق نامه بروکسل منعکس گشته اند، از همان ابتدا نسبت به دعای بغه تمامی تحریم ها از طریق مذاکره و سنخیت موضع نرمش قهرمانانه در برابر اهمیت شریر مستکبرین تشکیک و ارتیاب داشتم،^۲ چرا که اولاً حصار تمام هزینه ها و مصائب ناشی از فعالیت های هسته ای نظام جمهوری اسلامی ایران، از طریق افشاگری علنی^۳ احمد شیرزاد نماینده اصلاح طلبان مجلس ششم رقم خورد، ثانیاً خرید سانتریفیوژهای آغشته به مواد هسته ای با غنای ۷۰ درصد از خارج، عدم کنترل آن ها توسط مقامات مسئول در دولت اصلاحات و آزمایش آن ها توسط آژانس بین المللی انرژی اتمی بود که مستمسک

^۱ Joint Comprehensive Plan of Action

^۲ علت اتصال دوران اصلاحات به دوران اعتدال از این جهت است که اولاً مسئولیت مذاکرات در دوران اصلاحات به حسن روحانی تفویض شده بود و ثانیاً شیوه مذاکراتی حسن روحانی یادآور سیاست ورزی های سید محمد خاتمی در برابر فشارهای کشورهای غربی است.

^۳ Publicly disclosure

^۴ Reformist representative

واثقی را برای دشمنان این مرز و بوم جهت ایراد انواع اتهامات ایجاد کرد، ثالثاً این جناح سیاسی همچنان که در ایجاد این زمینه بحران آفرین عمل نمود، در جهت حل این بحران نیز عاجز و ناتوان بود، بدین نحو که به طور مثال، در بیانیه سعدآباد متعهد می شود تا گازدهی سانتریفیوژها را تعلیق نماید و تمامی فعالیت های غنی سازی اورانیوم و باز فرآوری داوطلبانه آن را معلق نماید، یا در پیمان بروکسل نیز تعهداتی تماماً یک جانبه آمی پذیرد و نسبت به ممانعت از ساخت، مونتاژ و آزمایش سانتریفیوژها متعهد می شود و در توافق نامه پاریس هم، فعالیت های ایزوتوپی ایران، در ازای وعده نسیه ای همچون پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی متوقف می شوند و همکاری کامل و شفاف با آژانس بین المللی انرژی اتمی مورد تعهد ایران قرار می گیرد، رابعاً دوم خردادیه ها پروتکل الحاقی را بدون مصوبه مجلس شورای اسلامی و برخلاف قانون اساسی تحت تعهدات مذاکرات سعدآباد، به صورت داوطلبانه اجرا می کنند تا ایران را تحت الزاماتی مخصوص قرار بدهند، خامساً این جناح سیاسی با این سطح از همکاری و توقف این چنینی فعالیت های هسته ای، با حفظ قطعنامه حقوقی شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی به روبرو می شود تا زمینه ای مسدّد برای ارجاع پرونده هسته ای ایران به شورای

¹ Types of charges

² Totally unilateral commitments

³ Legal resolution

امنیت سازمان ملل متحد در صورت وجود کوچکترین لغزشی فراهم شود.^۱ بنابراین روشی که به نام تنش زدایی^۲ در دوران اصلاحات به کار گرفته شد، اثبات می نماید که این جناح سیاسی زبان آنارشیست و قدرت مآب دنیا را فرا نگرفته است و با پسروی و اعطای امتیازات جزیل به دولت های خارجی، محلی برای استحصال منافع ملی^۳ در عرصه مذاکرات بین المللی خود باقی نمی گذارد. به همین سبب، اینجانب که از سال ۱۳۹۴ توفیق حضور در دانشکده روابط بین الملل وزارت امور خارجه را داشتم، با اتکاء به دلایل و مبانی فوق در جهت نقد برجام اندامانی را ترتیب دادم که متأسفانه مورد تنقید^۴ مقامات وقت دانشکده قرار گرفت. البته صواب است که بنده نسبت به هیچ حزب رسمی تعلق خاطر و ندایی ندارم، اما صراحتاً تسجیل می نمایم که مخالف قاطع جناح اصلاحات^۵ هم، زیرا این جناح با تحمیل هزینه های گزاف این چنینی بر نظام جمهوری اسلامی و مردم ایران، همچنان خود را جزء مدعیان ردیف اول سیاست می داند و شکست سیاست هایشان را (البته به فرض پذیرش) نتیجه عملکرد کل ارکان

^۱ سرانجام پس از اصدار قطعنامه ۲۰۰۶/۱۴ مورخ ۴ فوریه ۲۰۰۶ شورای حکام و گزارش آن توسط مدیرکل آژانس، با ادعای روشن نبودن پاره ای از موضوعات مربوط به فعالیت های هسته ای ایران، که یک مبنای منفی و غیرحقوقی به شمار می رود، بدون ارائه دلایلی دال بر وجود الحراف در فعالیت های هسته ای، پرونده هسته ای ایران در تاریخ ۲۷ فوریه ۲۰۰۶ (برابر با ۸ اسفند ۱۳۸۴) به شورای امنیت سازمان ملل متحد ارجاع داده شد.

^۲ Removing tension

^۳ Gaining national interest

^۴ Criticism

نظام تعبیر و تفسیر می کند و حاضر به پذیرش مسئولیت و عذرخواهی از باب تصدیق اوقات ملتِ بزرگِ ایران نمی باشد.^۱ از این جهت سعی دارم با زبانی ساده و قابل فهم و با استناد به متن انگلیسی برجام و متن ترجمه ای وزارت امور خارجه، برآیند قریب دو سال مذاکره دولت یازدهم با اعضای ۱+۵ را نمایان نمایم.

با توجه به اهمیت موضوعی برجام و درگیری حداقل ۲۵ ساله کشور با این سند بنیادین، پژوهش گر تلاش کرده است تا این سند تحت ابعاد مختلف حقوقی، فنی، سیاسی، امنیتی و نظامی مورد تدقیق واقع شود. این کتاب در پنج فصل اصلی تنظیم شده است که می تواند دربرگیرنده نکات و نارسایی های اصلی این توافق نامه باشد. در فصل اول کتاب، تحریم ها و تعهدات آمریکا و کشورهای دیگر، در باب لغو، تعلیق و توقف اجرای تحریم ها، با استناد به نصّ برجام مورد مطالعه قرار می گیرند تا ریشه مشکلات آکنونی کشور، نظیر عدم توانایی ایران در وصول درآمدهای نفتی و گازی تسریع گردد. فصل دوم کتاب، نسبتی حقوقی با برجام ایجاد کرده است و این را مستدلاً^۲ ناقض^۳

^۱ محتملاً قشر خاکستری جامعه، نگارنده را به علت نحوه نگارش این کتاب به جانداری و عدم رعایت اصول بی طرفی در نگارش متهم می نمایند، اما باید بدانیم که یکی از خصایص انقلابی گری، صادقانه و قاطعانه حرف زدن است و این صداقت و قطعیت که با مشاهده واقعات بدست آمده است، بیش مخالفت توأم با دلایل معقول و بخردانه را برای هر انسان روشن ضمیری نسبت به توافق نامه هسته ای به وجود خواهد آورد.

^۲ The root of the problems

^۳ Reasonably

^۴ Violator

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می داند. در این فصل همچنین تلاش می شود تا فرآیند قضایی برجام، قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد و پروتکل الحاقی نیز به دقت در رابطه با توافق نامه هسته ای تبیین شوند. پژوهشگر در فصل سوم به دنبال کشف تأثیر برجام بر روی سیاست های منطقه ای و نظامی نظام جمهوری اسلامی ایران است و اثبات می کند که جنس تعهدات^۳ ایران در فرآیند توافق،^۴ صرفاً هسته ای نبوده و محدودیت های الزام آور موشکی نیز بر نظام جمهوری اسلامی ایران وضع شده اند. در فصل چهارم نیز به روند فنی^۵ تلاش شده است تا آثار برجام بر روی تأسیسات هسته ای و تجهیزات مربوط به آن به دقت مورد بررسی و مذاقه واقع شوند تا ذهن مخاطب را با عمق محدودیت های سنگین پذیرفته شده مألوف سازد. در پایان نیز در قالب یک فصل مجزا به نتیجه گیری و بررسی ماحصل توافق پرداخته شده است.

^۱ Constitution law

^۲ Regional and military policies

^۳ Sort of commitments

^۴ The process of agreement

^۵ Technical approach